

Saarinen’in Hız Aşımı, Bilginin Hızı

Randy Nakamura ■ ABD federal yönetim organlarından “Civil Service Commission”a ait 11 Kasım 1942 tarihli bir belgede, Eero Saarinen, tutuklama, para ya da hapis cezasını gerektiren herhangi bir suç işleyip işlemediğine yönelik soruya cevaben şöyle bir itirafta bulunur: “Hız limitini aşmaktan iki ya da üç kez tutuklandım. Ancak cezam hiçbir zaman 10 doları aşmamıştır¹.” Sözkonusu belge, yöneticilik pozisyonu için Stratejik Hizmetler Bürosu’ndaki Özel Sergiler Bölümü’ne (Special Exhibitions in the Office of Strategic Services) yaptığı başvurunun bir bölümünü oluşturduğundan Saarinen’in abartılı itirafı, özel bağlamı içinde bütünüyle makul görülebilir.

Aşırı hız cezaları gençliğe özgü çılgınlıkların teşhis edilmesinde bir nevi gösterge görevi görür. Kuralların ihlali tecrübesizliğe ve aldırmazlığa işaret eder. Bir de o meşhur “hız tutkususu” vardır ve bir yandan da failin yaşı, kasıtlı patolojik bir kural tanımazlıkla hız yapıldığına yönelik imayı güçlendirir. Saarinen’in trafik ihlallerini ağır suç ve kabahatler mertebesine taşımaya ihtiyatlı bir sorumluluk duygusunun göstergesidir ki bu, savaş döneminde faaliyet gösteren üst düzey bir devlet güvenlik teşkilatı bünyesindeki bir pozisyona başvuran, sonradan vatandaşlık kazanmış bir kişi için anlaşılabilir bir durumdur. Yine de bu gönüllülük düzeyindeki boyun eğme halinin gençliğe özgü bir naiflikten kaynaklandığını düşünmek de mümkün. Saarinen, OSS’de (Office of Strategic Services) göreve başladığında 33 yaşındaydı. Kronolojik normlara göre genç sayılamazdı belki ama mimarlık kariyerinin zaman ölçeğinden bakıldığında “genç”ti. OSS için kıymetli bir gençlikti bu: Çok iyi referansları, yarışma dereceleri, az sayıda inşa edilmiş yapısı vardı ve yerleşik disiplinler bir otoriteyle bağı yoktu. 1942 yılında Saarinen hala, endüstri tasarımcısı Norman Bel Geddes ile ortak ürettikleri işi “yaratıcı bir tasarım” gibi muammalı ve kaçamak bir ifade ile tarif edecek kadar gençti. OSS’nin Sergileme Bölümü’nde Özel Sergiler Müdürü (Chief of Special Exhibitions in the Presentation Branch) olarak, günümüzde veri görselleştirme ve simülasyonu olarak

tanımlanabilecek işlerle görevlendirilmişti². OSS için yaptığı işler mimarlıktan ziyade medya tasarımı ile ilgiliydi; dünyanın dört tarafından, Avrupa, Asya ve Afrika’dan gelen veri ve görüntü akışının damıtıldığı multi-medya sunumları ve sergi odası tasarımlarını içeriyordu.

OSS’nin iki ve üç boyutlu tasarımlarının denetlendiği “Presentation Branch” bünyesinde konumlanan Özel Sergiler Müdürü pozisyona ait görev tanımının çok kritik bir yanı vardı. Saarinen’in görevleri öncelikle “mimari ya da bölgesel bir yapının birebir ölçekli maketleri”nin³ üretimi etrafında yoğunlaşıyordu. Bu maketler, tasarım sürecinde yararlanılmak üzere üretilmediler; senaryoların reproduksiyonu, istihbaratın maharetle damıtılması ve yeni askeri stratejilerin görselleştirilmesinde kullanılmaları amaçlandı. OSS, mimarlık yöntemlerini strateji üreten araçlara dönüştürmeyi denedi. Bunun “enformasyon mimarlığı” ile ilgisi yoktu; daha ziyade bilgi ve aklın araçlarıyla yönetilen yeni bir dünya anlayışı için özgün bir epistemoloji ve yeni bir malzeme olarak tariflenebilecek bir mimarlıktı bu.

Neredeyse koza evresinde olduğu bu dönemde Saarinen henüz, koruması gereken bir itibarı olan yerleşik bir figür değildi, manevra alanına sahipti. Gençliğin disipliner esnekliği ve savaş dönemi koşulları, ne tam anlamıyla mecra ne de bina tasarlamak diye tariflenemeyeceği bir yerde mimarlığın sınırlarına yapılacak müdahalelere hem fırsat tanıdı, hem de kılıf oluşturdu. Special Exhibitions’da ortaya konan işler, kolaylıkla genç mimar pratiği olarak yorumlanabilecek bir üretimin izlerini taşır. Bu üretiminin büyük bölümünü iç mekan renovasyonları, sergi ve mobilya tasarımı ile sinema için sahne aksesuarı tasarımları gibi tek seferlik sıradışı projeler oluşturur.

“Presentation Branch”ın günümüze ulaşan üretiminin önemli kesimi organizasyon portreleri olarak tanımlanabilir. Burada geleneksel organizasyon şeması, mühendislik çizimlerinden ve bürokratik temsilin iki boyutluluğundan kurtularak, mimari tasarımın aksonometrik yapısına kavuşur. Masif bir kaide üzerine oturan yapılar arasından ilerleyen bilgi akışı, bir boyuta sahiptir. Savaş zamanı ekonomileri diyagrama aktarılrken, karmaşık, geometrik katı cisimler kullanılır; ışgücü ile askeri malzeme, bu cisimlerin saklı yüzeylerinde gözle görünmeyen bir

sürtünme halindedir. Elektrik devresi, savaş bürokrasisi ve mimari temsilin karışımı günümüz network kültürünün koşullarını öngören bir şey üretir, topyekün savaş vizyonuna kendini adanmış bir toplumun diyagramıdır bu aynı zamanda.

Saarinen’in kendisi, usta-mimara özgü alışıldık biyografik anlatılardan soyutlanmış bir figürdü. Erken ölümü sebebiyle üretimi, gençlik dönemindeki mesleki kariyerini görmezden gelmeyi ya da duygusallaştırmayı kolaylaştıran, zoraki bir perspektife hapsoldü. JFK Havalimanı’ndaki TWA Terminali gibi yapılarının, kutsal olmaktan çıkarak turist kapanına dönüşen altyapı mirasının bir parçası haline geldiği günümüzde, belki de en iyisi Saarinen’i uçuş ve hızın geç modern yapısallığını çağrıştıran bir figür olarak değil, bilgi hızının geri planda kalmış kurnaz mimarı olarak düşünmektir. ■ *Randy Nakamura, doktora öğrencisi, UCLA; öğretim görevlisi, California College of the Arts.*

Çeviri: Sibel Senyuçel

Notlar:

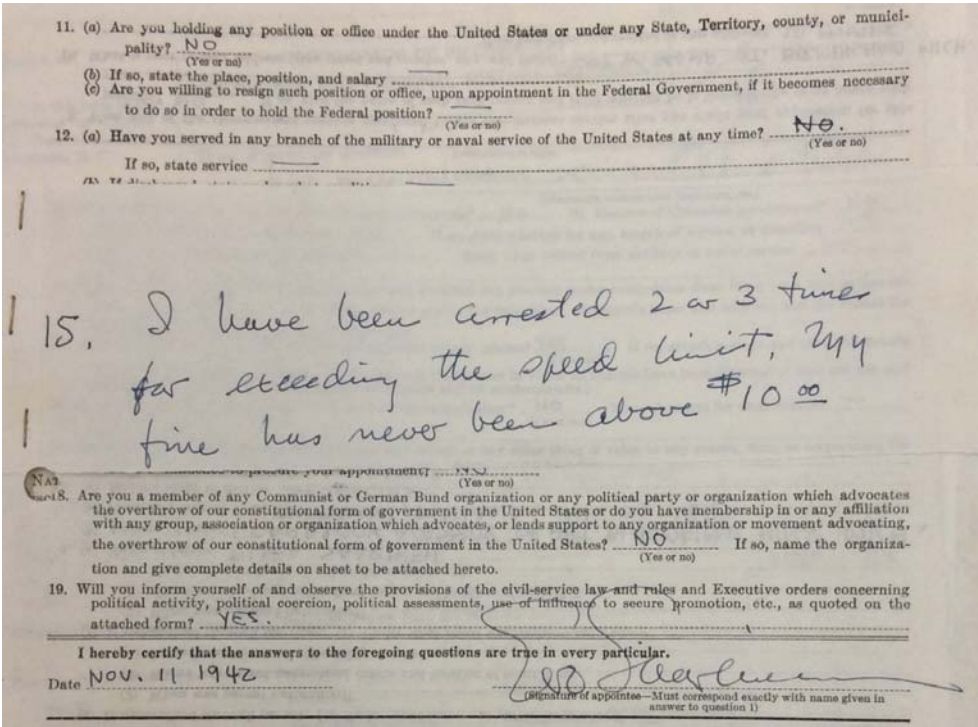
- 1 Eero Saarinen’in Stratejik Hizmetler Bürosu Kişisel Dosyası’nda “Declaration of Appointee” başlıklı bir belgede 15. soruya verdiği yanıtın alıntılanmıştır. Buradan erişilebilir: National Archives and Records Administration, College Park, MD. Record Group 226 Entry 224 Box 671.
- 2 Presentation Branch’in tasarımsal ve mimari faaliyetleri için bkz.: Barry Katz, “The Arts of War: ‘Visual Presentation’ and National Intelligence.”, *Design Issues* 12, no. 2, 1996, s. 3-21.
- 3 Personel müdürü tarafından yazılmış 23 Şubat 1943 tarihli OSS belgesindeki bir görev tanımından. Saarinen’in OSS’deki Kişisel Dosyası’ndan alınmıştır.

Saarinen Speeding, the Velocities of Information

Randy Nakamura ■ On a United States Civil Service Commission document dated November 11,1942, Eero Saarinen, in answer to a question regarding arrests, fines, or convictions for any criminal offense, admits that he has “been arrested two or three times for exceeding the speed limit. My fine has never been above \$10.00¹.” In this unique context Saarinen’s exaggerated confession of sin could be seen as completely reasonable. This document was part of an application for the position of Chief of Special Exhibitions in the Office of Strategic Services.

Speeding tickets are a kind of indicator species for youthful folly. The infraction implies inexperience and insouciance. There is also the proverbial “need for speed,” and as the age of perpetrator increases the implication of a pathologically willful disobedient streak. Saarinen’s elevation of traffic infractions in his application to the level of felonies and misdemeanors indicates a wary conscientiousness that is understandable in a naturalized citizen applying for a position within a massive wartime state security apparatus. But this overzealous level of compliance can also be read as a youthful naivety. Saarinen was thirty-three years old when he was hired by the OSS. Not young by any reasonable chronological standards, but “young” in the timescale of a career in architecture. It is this kind of youth that was prized by the OSS: a list of outstanding references and competition wins, a small list of built work, and a lack of established disciplinary authority. In 1942 Saarinen was still young enough to describe his stint with industrial designer Norman Bel Geddes as “imaginative design,” a phrase both enigmatic and evasive. As Chief of Special Exhibitions in the Presentation Branch of the OSS Saarinen was tasked with what is recognizable in a contemporary sense as data visualization and simulation². His work for the OSS would be less about architecture in a strict sense, than the design of media; the creation of multi-media presentations and the presentation rooms that distilled the massive streams of data and imagery from every front in Europe, Asia and Africa.

Situated within the larger Presentation Branch that oversaw all two and three-dimensional design for the OSS, the job description for Chief of Special Exhibitions reveals a crucial facet. Saarinen’s duties would primarily center around the creation of “exact scale models of an architectural and terrain nature³.” These models were not to be used in the process of design; they were intended as reproductions of scenarios, highly crafted distillates of intelligence gathering, and a means to visualize new military strategies. The OSS sought to transform the methods of architecture into a means of producing strategy. This is not about “information architecture” rather it is architecture as a novel epistemology and a new material for an emerging concept of the world as governed by the apparatus of information and intelligence.

In this near chrysalis stage Saarinen was not yet an established figure with a reputation to maintain, he had room to maneuver. The disciplinary plasticity of youth and the exigencies of war provided both opportunity and cover for forays into the boundary conditions of architecture where it was not quite media or the design of buildings. The work produced at Special Exhibitions retains traces of what is easily construed as a young architects practice. Renovations of interiors, exhibition design, furniture design, and oddball one off projects such as prop design for movies comprise the majority of Special Exhibitions output.

A significant portion of the Presentation Branch’s surviving work can be described as organizational portraits. Here the conventional org chart is transformed from the engineering schematic and the flattened dimensions of bureaucratic self-representation into the axonometrics of architectural drawing. Flows of information have dimension and course through buildings set on massive plinths. War economies are diagrammed using complex geometric solids with hidden surfaces where labor and materiel produce unseen frictions. The confounding of the electrical circuit, war bureaucracy and architectural representation produce something that anticipates conditions of contemporary network culture, as much as it is also a diagram of a society committed to a vision of total war.

Saarinen’in OSS’deki görevi için “Atama Beyanı” (Declaration of Appointee) (National Archives and Records Administration, College Park, MD). Saarinen’s “Declaration of Appointee” for OSS employment (National Archives and Records Administration, College Park, MD).

Saarinen himself is a figure that is detached from the typical biographical progression of a master-architect. His early death creates a kind of forced perspective on his work, making his professional youth seem odder and easier to elide or sensationalize. At present when Saarinen’s work, such as the TWA Flight Center at JFK, has become part of the heritage of deconsecrated infrastructure turned into tourist trap, it may be best to think of him not as a figure evoking the late modernist structural gestures of flight and velocity, but the wily and hidden architect of the velocities of information. ■ *Randy Nakamura, PhD candidate, UCLA; Adjunct Professor, California College of the Arts.*

Notes:

- 1 From an answer to question 15 on a document in Eero Saarinen’s Office of Strategic Services Personnel File, titled “Declaration of Appointee.” Available in the National Archives and Records Administration, College Park, MD. Record Group 226 Entry 224 Box 671.
- 2 For the definitive account of the design and architectural activities of the Presentation Branch; see. Barry Katz’s “The Arts of War: ‘Visual Presentation’ and National Intelligence.”, *Design Issues* 12, no. 2, 1996, pp. 3-21.
- 3 From a job description on an OSS memo dated February 23, 1943 authored by the Director of Personnel. Found in Saarinen’s OSS Personnel File.